

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijai

2024 m. spalio 4 d., Nr. 24–098AR

Kopija
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

DĖL NACIONALINĖS KOLEKTYVINĖS SUTARTIES TAIKYMO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) kreipiasi dėl jos atstovaujamų narių – valstybės įmonių, kurie kaip darbdaviai yra įtraukti į 2023 m. spalio 19 d. Nacionalinės kolektyvinės sutarties Nr. PV3–764 (2022 m. spalio 10 d. Nacionalinės kolektyvinės sutarties Nr. PV3–623 naujos redakcijos) (toliau – NKS) 2 priede sudarytą Valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių ir įstaigų ir organizacijų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybė ar savivaldybė, sąrašą, keliamų diskusinių klausimų, susijusių su NKS nuostatų taikymu.

Pažymime, kad susiklosčiusi NKS nuostatų taikymo praktika išryškino pagrįstą klausimą, ar visgi ši sutartis turėtų būti taikoma įmonėms, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto lėšų, arba toms, kurios jau turi su savo socialiniais partneriais (darbuotojų atstovais) detaliai išdiskutuotas, sutartas ir galiojančias darbdavio ar šakos lygmens kolektyvines sutartis.

Abejonių nekelia NKS aktualumas ir taikymo tikslingumas būtent biudžetinėms įstaigoms, nes jos:

- 1) finansuojamos iš valstybės biudžeto, jų veikla ir darbuotojų atlyginimai tiesiogiai priklauso nuo valstybės finansinių galimybių (NKS užtikrina, kad šios įstaigos laikytųsi vienodų darbo sąlygų bei atlygio standartų, atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes);
- 2) teikia viešąsias paslaugas, todėl svarbu užtikrinti, kad jų darbuotojams būtų garantuojamos tinkamos socialinės ir ekonominės sąlygos, kuriančios prielaidas efektyviam priskirtų funkcijų įgyvendinimui ir aukštai paslaugų kokybei.

Visgi, svarstant NKS taikymo pagrįstumą valstybės įmonėms, manome, kad NKS neturėtų galioti įmonėms, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto lėšų ir tai grindžiame žemiau išdėstytais argumentais.

- 1) Įmonės, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto lėšų, savarankiškai planuoja pajamų ir sąnaudų srautus, įgyvendindamos savo veiklos modelius. NKS taikymas šioms įmonėms apriboja jų finansinį lankstumą, kai yra primetamos priemonės, kurios ne visada patrauklios planuojant reikalingų kompetencijų darbuotojų pritraukimą bei išlaikymą, nes neišvengiamai reikalauja papildomų finansinių resursų.
- 2) Verslo įmonės veikia itin konkurencingoje aplinkoje, todėl priemonės, nukreiptos į darbuotojams kuriamą gerovę gali varijuoti atsižvelgiant į įmonės veiklos rezultatus bei rinkos sąlygas. Nacionalinės kolektyvinės sutarties taikymas gali riboti tokių įmonių konkurencingumą rinkoje.

Pažymime, kad mūsų nuomone, NKS neturėtų būti taikoma ir įmonėms, kurios jau turi galiojančias darbdavio ar šakos lygmens kolektyvines sutartis, nes:

- 1) Įmonės, turinčios galiojančias darbdavio ar šakos lygmens kolektyvines sutartis, jau yra detalai susitarusios su savo darbuotojų atstovais dėl darbuotojų darbo sąlygų, atlygio sistemos ir kitų aktualių nuostatų, kurios peržiūrimos sutartu reguliarumu. Prievolė papildomai taikyti dar ir NKS nuostatas sukelia prieštaravimus, kai yra skirtingų ar tik iš dalies besidubliuojančių nuostatų;

- 2) darbdavio ar šakos lygmens kolektyvinės sutartys yra pritaikytos konkrečios įmonės bei jos darbuotojų aktualijoms, poreikiams ir veiklos specifikai. NKS taikymas apriboja įmonės galimybes lanksčiai reaguoti į savo darbuotojų ir veiklos organizavimo poreikius;
- 3) įmonėms, neturinčioms darbdavio ar šakos lygmens kolektyvinių sutarčių, būtų paskata tokias sutartis sudaryti su savo darbuotojų atstovais (plėtojama socialinė partnerystė).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, maloniai prašome į NKS derybų darbotvarkę įtraukti klausimą dėl NKS taikymo įmonėms, kurios nėra išlaikomos iš valstybės biudžeto lėšų ir šį klausimą apsvarstyti priimant vieną iš siūlomų sprendimų:

- 1) taikyti NKS tik įstaigoms, kurios išlaikomoms iš valstybės biudžeto lėšų;
- 2) netaikyti NKS nebiudžetinėms įmonėms, kuriose yra galiojančios darbdavio arba šakos lygmens kolektyvinės sutartys.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

L.e.p. generalinis direktorius

Emilis Ruželė